List 49. **NOVICE** Tečaj LIV.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. decembra 1896.

Politiški oddelek.

Zjedinjenje jugoslovanskih poslancev.

Jugoslovanom v naši državi mnogo to škoduje, da niso jedini na Dunaju, temveč sede v treh klubih. Koliko je opravičen razkol hrvaških poslancev, mi ne bodemo ugibali, a glede slovenskih poslancev pa moramo reči, da je neopravičen. Razcepili so se zaradi volilne preosnove. Ta stvar je pa sedaj rešena in ni nobenega povoda za razcepljenje. Druga načelna vprašanja pa nimajo dosti opraviti s tem razcepljenjem. To je vidno že iz tega, da je Šuklje bil do zadnjega član Hohenwartovega kluba, gosp. Višnikar je tudi član tega kluba, če tudi ta dva moža nista istih nazorov, kot sta morda dr. Šusteršič in Povše.

Razni slovenski politični krogi so že davno prišli do prepričanja, da bi bilo ugodno, da se zjedinijo vsi jugoslovanski poslanci na Dunaju v jeden klub. Minoli teden so imeli jugoslovanski državni poslanci o tem posvetovanje. Pri tem posvetovanju je prevladala misel, da se mora napraviti sloga mej slovanskimi zastopniki. Ker je posvetovanje bilo tajno, ne moremo o njem poročati. Uspeh temu posvetovanju je bil, da so slovenski in hrvatski državni poslanci pooblastili petorico: dr. Laginja, Borčič (hrvatsko-narodna stranka), Perič (stranka prava), dr. Ferjančič (narodna stranka) in dr. Šusteršič (katoliško-narodna stranka), da sestavi v zmislu pogovorov za javnost namenjeno izjavo in le-ta se je zjedinila in napisala naslednjo

izjavo:

Danes so se na poziv gosp. dr. Laginje zbrali na skupno posvetovanje naslednji slovenski in hrvatski državni poslanci: Gg. Biankini, Borčič, Dapar, dr. Ferjančič, dr. Gregorčič, dr. Gregorec, Koblar, Kušar, dr. Laginja, Nabergoj, Perič, Pfeifer, Povše, Robič, Spinčič, dr. Šusteršič in Višnikar.

Uvažujoč željo, katera se je od več strani javn izrekla, da bi se namreč v novem državnem zboru vsi slovenski in hrvatski poslanci za uspešno delovanje združili v jedinstven parlamentarni klub

izjavili

so že na tej prvi razpravi zastopniki vseh strank soglasno, **da je vkljub vsem načelnim razlikam ne samo mogoče, nego glede dobljene izkušnje in na korist naroda vprav potrebno, da vsi hrvatski in slovenski poslanci v prihodnjem državnem zboru osnujejo mej sabo parlamentarno skupino v svrho odločnega solidarnega postopanja v narodnostnih in gospodarskih vprašanjih,** — izrekli so nadalje, da oživotvorjenje te namere prepuščajo vodstvom raznih političnih strank v pojedinih pokrajinah, ter so zastopniki vseh strank izjavili, da so njih vodstva pripravljena stopiti v za to potrebne dogovore.

Po nujnih opravilih zunaj Dunaja zadržani poslanci gg. dr. Bulat, grof Coronini, dr. Klaič, vit. Šupuk in Vošnjak izrekli so posredno svoje soglasje.

Na Dunaju dne 26. novembra 1896. leta.

Dr. Laginja m p., dr. Ferjančič m. p., Borčič m. p., Perič m. p., dr. Šusteršič m. p.

Nas je ta izjava očitno jako razveselila. Mi smo že večkrat v svojem listu zatrjevali, da nikakor načela ne ovirajo skupnega delovanja. Sedaj so pa naši državni poslanci vseh strank potrdili naše mnenje, da je zjedinjenje slovenskih poslancev v jeden klub vkljub vsem načelnim razlikam mogoče, a tudi narodu koristno. Gotovo so poslanci to izjavo z dobrim premislikom storili in podpisali. Prepričani smo, da bodo tudi z vsemi silami delovali na to, da se to zjedinjenje slovenskih poslancev dejanski izvrši. Ko bi kateri odstopil od te zahteve, bi se pač izpostavil očitanju, da vedoma deluje na škodo slovenskemu narodu. Tega očitanja si pač ne bode maral noben slovenski poslanec nakopati.

Slovenski poslanci nimajo več svobodnih rok. S častno besedo in podpisom so priznali, kaj je po njih mnenju narodu v korist. Sedaj jih pa čast veže, da pri svojih strankah izposlujejo priznanje za tako zjedinjenje. Ko bi katera frakcija hotela delati ovire zjedinju, je dolžnost dotičnega poslanca, da kot mož iz tega izvaja svoje posledice. Pravi mož gotovo ne zataji tega, kar spozna, da je prav in narodu koristno. Za to pa tudi politična društva nimajo popolnoma svobodnih rok. Pač imajo odločiti kake podrobnosti, a v glavnih stvareh je stvar dognana. Če se kaka stranka izreče načelno zoper zjedinjenje, a stavi morda kake načelne pogoje, ki se ne tičejó narodnih ali gospodarskih vprašanj, bi izrekla nezaupnico tistim poslancem, ki so jo zastopali pri imenovanih posvetovanjih in iskati bi se morala drugih kandidatov. Razlika mišljenja glede verske šole po izjavi teh poslancev ne more biti ovira združenju.

Reči moramo, da je nas zlasti razveselilo, da je to izjavo podpisal tudi dr. Šusteršič. S tem je najbolje pokazal, da tudi njega prešinja narodni čut, da so tisti se motili, ki so ga drugače sodili. Seveda tudi njega zadeva dolžnost, da pri svoji stranki pridobi veljavo temu, za kar se je izrekel s svojim podpisom. Kolikor je nam znano, je on odločen in ni dvoma, da mu tega ne bode težko doseči. Seveda je ravno tako treba, da tudi pridobi druge člane svoje stranke za zjedinjenje, v kolikor morda niso z zjedinjenjem zadovoljni.

Če se jugoslovanski poslanci na Dunaju zjedinijo, je upati, da bodo več dosegli in se tudi za slovenske kraje potem uresniči narodna jednakopravnost.

Politični pregled.

Državni zbor je rešil predlogo o povišanju uradniških plač. Vlada je posebno zagovarjala koristi višjih uradnikov. Na željo vlade se je sklenilo, da bode novi zakon stopil v veljavo, kadar se razglasi. Levičarji so hoteli, da stopi v veljavo z dnem 1. julija 1897. leta. Vlada pa ne misli razglasiti novega zakona, dokler se ne poviša davek na pivo, žganje in petrolej. Slovenski poslanec Ferjančič je zagovarjal povišanje plač zlasti nižjih uradnikov in boljše urejenje napredovanja v službi pri nekaterih državnih uradih.

Okrožno sodišče v Mariboru. — Celjsko okrožno sodišče se razdeli, ker je jeden največjih okrožnih sodišč. Osnuje se novo okrožno sodišče v Mariboru. O tem se že poganja vlada z mariborsko občino, katera bode preskrbela poslopje. Celjani so zaradi tega jako poparjeni. Mesto bode imelo kolikor toliko gmotne škode, ako se osnuje v Mariboru okrožno sodišče, poleg tega se pa boje, da se bode v bodoče pri celjskem okrožnem sodišču bolje slovenski uradovalo, ker bode prebivalstvo celjskega sodnega okrožja skoro izključno slovensko. Bili so odposlali deputacijo na Dunaj, ki pa ni dosti opravila. Pravosodni minister je pač jako laskavo celjske odposlance odpravil, a obljubil jim ničesa gotovega ni.

V dunajskem mestnem zastopu je mestni odbornik Pommer predlagal, da se dovoli 1000 gld. za celjsko nemško zavetišče. Govoril je dolgo in lepo o zatiranih celjskih Nemcih. Ponovil je vse, kar se je v tem oziru že pisalo in govorilo. Za Celje se imenujejo slovenski uradniki in beležniki, Slovenci so napravili v Celju svoj „Narodni dom“, osnovala se je dvojezična gimnazija, nemška gimnazija je v nevarnosti, da se posloveni. Celjsko nemštvo more rešiti le še nemško dijaško zavetišče.

Vladni Rusini. — Vlada si na vso moč prizadeva, da osnuje neko vladi prijazno rusinsko stranko mej Rusini. Z vladno podporo se osnuje velik rusinski list, ki bode deloval v tem smislu. Poleg tega se pa v Levovu osnuje nova rusinska kazina, ki bode shajališče nove stranke. Seveda stroške za to plača dispozicijski zaklad. Vladi je veliko ležeče na tem, da se napravi nesloga mej Rusini še pred novimi državnozborskimi volitvami. Boji se namreč, da se Rusini ne združijo z ljudsko stranko.

Ljudska stranka na Ogerskem je začela pritožbe proti raznim uradnikom zaradi zlorabe uradnih oblasti pri volitvah. Pomagale te pritožbe gotovo ne bodo dosti. Na Ogerskem so sodišča ravno tako spridena, kakor druga oblastva. Stranka je izdala posebne blankete za take ovadbe. Če bodo sodišča sploh ovadbe vsprejela, je še dvomljivo. Prav lahko je mogoče, da se bode vsa stvar lepo na stran položila, kakor je že navada na Ogerskem, ako se tožijo uradi zaradi zlorabe svoje oblasti.

Italija. — Opaža se, da so se jeli v Italiji zopet prijazno obračati po Franciji. Pravijo, da ima Francija zasluge za spravo z Menelikom. Italijanski listi tem povodom poudarjajo, da veže Italijo in Francijo naravna vez in jo bi imeli družiti skupni zgodovinski spomini. Pretrgana kupčija mej obema državama bi bila lahko najživahneja in v prvi vrsti Italiji v prid. Pred vsem ima to približanje Italije k Franciji svoj izvor tudi v znanem počenjanju Bismarckovem in nemške vlade, ki je ravno prišlo na dan. Italija je spoznala, da taki zaveznici, kakor je Nemčija ne more zaupati. Neprijetno je dirnulo Italijo tudi, da nemški krogi kaj prijazno čestitajo Meneliku na uspehih proti Italiji. Bo li ta nevolja italijanska napram nemški gospodi trajna, ne vemo. Skodilo bi pa morebiti Italiji ne, ko bi ne tirala velike politike da še celo v prid bi ji bilo, ko bi se ne nauduševala preveč za trozvezo, katera jo stane toliko denarja, katerega ji to li primankuje.

Bolgarija. — Minolo nedeljo so bile volitve v skupščino. Kakor se je pričakovalo, tako se je zgodilo. Vladna stranka je zmagala na celi črti. Opozicijonalci so vkljub vsemu naporu propali in pridobili le neznatno število mandatov. Vladin pritisk je bil pa tudi velikansk. Vladni možje so zastavili vse svoje sile za vladine kandidate. Morala je pomagati vladi celo policija in vojaštvo. Vladna glasila sicer vedo povedati o velikem redu, v katerem so se volitve vršile, a bilo je v resnici narobe in pojavili so se krvavi poboji ob volitvah. Žalostno je, da se tako pritiska od vladine strani na volilce, dasi bi se jim morala pustiti prosta roka. Pa kaj se bomo zgražali nad dejstvi v Bolgariji, saj nimamo doma — na Ogerskem v tem pogledu nič boljše. Tudi tu je vlada s silo prodrla.

Turčija. — Dasi se je turška vlada veliko prizadjala, da bi dobila večje posojilo, vendar se ji to ni posrečilo, ker noče nobena velevlast poroštva prevzeti, a brez takega poroštva nobena banka ne posodi propali Turčiji. Turška vlada je vsled tega pospešila prostovoljno nabiranje doneskov. Če tudi se to prostovoljno nabiranje vrši v resnici prisilno, vendar ni znatnega uspeha. — Listi vedo povedati, da sta se Rusija in Avstrija dogovorili, da razdelita Turčijo. Tudi se že poroča, kaj dobi vsaka velevlast. Rusija dobi turška posestva v Aziji, Avstrija se raztegne do Soluna, Italija dobi Albanijo, Francija Sirijo in Anglija postane neomejen gospodar v Egiptu. Carigrad postane svobodno mesto in prehod skozi Dardanele bo svoboden. Ta načrt razdelitve je najbrže prenagljen, vendar bi bil v resnici že skrajni čas, da bi se jelo misliti na uničenje Turčije. Tako, kakor zdaj gre v Turčiji, ne more dolgo ostati. Razmere so se že same do cela ujedle. Stopiti bo treba velevlastim odločno na noge. Se bodo li turške razmere mej velevlastmi mirno poravnale, ali bo polom, to pove prihodnjost. Do odločilnega koraka mora pa prej ali slej priti.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

VI. Podpredsednik Anton Klein poroča o zbornicnem proračunu za l. 1897. Potrebščina znaša, ne glede na 25 % blagajnično zalogo, 9103 gld. in se je proti oni za l. 1896. proračunjeni vsoti 8946 gld. za 157 gld. zvišala Potrebščina se je morala zategadelj zvišati, ker se je moral vsled že poprej sklenjenih sklepov donesek za obrtni pouk od 1900 gld. zvišati na 2200 gld, ker se je moralo pisarniško osobje pomnožiti radi dela pri vodstvu obrtnega katastra, in bodo radi slednjega tudi pisarniške potrebščine in tiskovni stroški večji. V pokritje potrebščine v znesku 9103 gld. in 25 % blagajnične zaloge v znesku 2275 gld., katera se deloma pokrije iz blagajničnega ostanka, katerega je pričakovati, je treba 3 % naklade, ki bi 10.578 gld. 75 kr. znašala. Odsek predlaga zategadelj: 1.) Zbornica potrdi ta troškovni proračun. 2) V pokritje potrebščine za l. 1897. naj se ukrene pobiranje 3 % naklade od pridobnine in dohodnine z izvanredno doklado vred vseh onih trgovcev in obrtnikov, ki imajo pravico v zbornici voliti in istotako od dohodnine z izvanredno doklado vred onih lastnikov rudokopov, ki imajo pravico v zbornico voliti. 3) Proračun je potom c. kr. deželne vlade predložiti Nj. eksl. gospodu trgovskemu ministru v odobritev. — Predlogi se sprejmo.

VII. Zbornični svetnik Avgust Skaberne poroča, da je c. kr. deželna vlada v smislu § 5. ministerskega ukaza z dne 2. novembra 1895 drž. zak. št. 181, v poročilo poslala prošnjo Eduarda Schmarde, imetnika koncesijonovanega potovalnega zavoda v Ljubljani. Obrtna opravila, na katera se more raztezati obrat potovalnih zavodov so po gornjem ministerskem ukazu tale: *a)* izdajanje voznic (voznih listkov) domačih in inozemskih železnic kakor so: voznice za navadne vožnje, za vožnje tje in nazaj, za potovanje v okrogu itd.; *b)* izdajanje nakaznic za mesta v spalnih vozovih po železnicah; *c)* izdajanje voznic kajutnic (kajutnih listkov) za domače in inozemske pomorske in za notranje vodovje namenjene parnoplovstvene podjetbe v vsa pristanišča in vse notranje kraje z omejilom, podanim v § 3.; *d)* napravljanje družabnih potovanj, zabavnih vlakov in zabavnih voženj; *e)* odpravljanje potnega prateža (prtljage) in ekspresnega blaga (§ 30., oziroma § 39. obratnega pravilnika za železnice kraljevin in dežel, zastopanih v državnem zboru, razglašenega z ukazom trgovinskega ministra in ministra za pravosodje z dne 10. dec. 1892. l. [Drž. zak. št. 207]): *f)* izdajanje nakaznic na hotele; *g)* posredovanje zavarovanja proti nezgodam ob potovanju pri domačih, za sklepanje takih zavarovalnih poslov upravičenih, ali pa pri inozemskih k poslovanju po domačih deželah pripuščenih podjetbah. Po § 3. ministerskega ukaza z dne 23. novembra 1895., drž. zak. št. 181, ni potovalnemu zavodu dovoljeno, izdajati voznic za vožnje v podpalubju vseh onih inozemskih parnoplostvenih podjeteb, katere se pečajo s prevažanjem izselnikov. Prav tako jim je prepovedano, nabirati izselnike in sploh kakorsikoli pospeševati izseljevanje. Po § 5. večkrat omenjenega ministerskega ukaza podeljuje dopustilo za obrat potovalnega zavoda zaprašavši poprej trgovsko in obrtniško zbornico, politično deželno oblastvo, katero naj se pri tem ozira na to, ali je take podjetbe treba. Prosilec je l. 1857. dovršil navtično šolo v Reki z odličnim uspehom in je l. 1864. dobil patent kapitana za dolge vožnje. Bil je do pred malo leti skoro brez presledka kapitan na ladijah za prekooceanske vožnje in pozna torej razmere daljne pomorske vožnje ter more o dobroti posameznih ladijskih listkov popolnoma razsojati, kar je važno za potovalni zavod. Prosilec je avstrijski državljan, družabnik tvrdke Josip Hočevar & Comp., valjični mlin v Količevem v sodnem okraju Brdo, in ima vse lastnosti, katerih je zahtevati od prosilcev za koncesijonovane obrte. Poleg tega se izkazuje z zadostno splošno in kupčijsko izobrazbo, katere je treba za obrat tega obrta. Ker obstaja tudi potreba takošnjega podjetja, predlaga odsek: Častita zbornica naj se v svojem poročilu na c. kr. dež. vlado izreče za podelitev koncesije za potovalni zavod Eduarda Schmarda v Ljubljani. — Predlog se sprejme.

VIII. Zbornični svetnik Franc Ks. Souvan poroča, da je, kakor javlja podružnica avstro-ogerske banke, po preteku pravilne poslovne dobe gospodom cenzorjem Otomarju Bambergu, Ivan-u Baumgartner-ju, Alfred-u Ledenik-u in Ivan-u Perdan-u koncem leta izstopiti. Zategadelj prosi podružnica po naročilu ravnateljstva in v zmislu členov 40 in 64 bančnih pravil, da se ji radi namestitve vsled tega prostih 4 cenzorskih mest pošlje volilni predlog. Ker morejo izstopivši cenzorji zapet voljeni biti in ni nobenega protivnega razloga, predlaga odsek: Zbornica blagovoli v nadomestitev teh 4 cenzorskih mest predlagati sledeče gospode: Otomar-ja Bamberg-a, Ivan-a Baumgartner-ja, Alfred-a Ledenik-a, Ivan-a Perdan-a, F. M. Regoršek-a in Avgust-a Skabernet-a — Predlog se sprejme.

IX. Zbornični svetnik Josip Rebek poroča v prošnji vseh avstrijskih tovarn za sladkorni papir in sladkorne kartone, da bi zbornica delovala na to, da bi se člen V. od poslanske zbornice dne 27. marcija t. l. sprejetega načrta zakona v varstvo proti prevari z ozirom na kolikost in kakovost v prometu blaga, oglasil mesto: „Pri zaznamovanju teže se ne sme vračunati ambalaže“ tako: „Pri zaznamovanju teže se ne sme, če ni nič druzega pojasnjenega, vračunati ambalaže“. Praktiška posledica člena V., kakor je sprejeti sedaj, bi bila, da bi se moralo blago podražiti. Vzemimo primer:

4·80 *kg* sladkorja netto po 32 kr. . .	gld.	$1·53\frac{6}{10}$
kaseta 200 gramov	„	$—96\frac{4}{10}$
Vsota . . .	gld.	1.60

Da se izogne neobhodnim diferencam, bo skušal fabrikant ambalaže vračunati v sladkorno ceno, to se pravi, to primerno zvišati:

4·80 *kg* sladkorja netto po 33·33333 kr. .	gld.	1·60
kaseta 200 gramov		gratis
Vsota . . .	gld.	1·60

Takega računa pa ni moči dolgo pridržati. Moral se bo zaokrožiti:

4.80 *kg* sladorja netto po 34 kr.	gld.	1·63

V vseh industrijskih državah se prodaja sladkor brutto za netto, in sicer ravno z ozirom na ambalažo. Kupovalec se ne more varati, ako se pri blagu, ki se prodaja navadno brutto za netto, zaznamovanju za težo pridene beseda „brutto“ kar se pravi, da teža blaga obsega težo ambalaže. Če bi se torej člen V. v

zgornjem smislu premenil, bi se odstranila zgoraj omenjena težkoča. Odsek je mnenja, da je premena člena V. v omenjenem smislu popolnoma opravičena in predlaga: Čestita zbornica deluj na to, da se člen V. tega zakonskega načrta v napominanem smislu spremeni. — Predlog se sprejme.

X. Zbornični svetnik Josip Rebek poroča o prošnji kranjske obrtne družbe, da bi se trgovska in obrtniška zbornica glede zakona proti prevari z ozirom na kolikost in kakovost v prometu blaga pridružila glede dratenih žbic trgovski in obrtniški zbornici v Plznju, ki se je izrekla, da je dratene žbice prodajati po teži, ki odgovarjaja približnemu kosnemu številu 1000, 500, 250 ali 100 kosov s pripustno pomotno mejo do 3 % z zavitkom vred. torej brutto, in da je na zavitku zaznamovati brutto-težo, tej približno odgovarjajoče kosno število, debelost in dolžino dratenih žbic. Zamudno delo bi bilo, ko bi moral papirnati zavitek obsegati netto-težo. Poleg tega bi se morala cena za toliko zvišati, kolikor znašajo troški za zavitke. Ti se namreč sedaj s tem poplačajo, da se z žbicami vred tehtajo, za težo papirja se torej plača cena za žbice, kar približno pokrije troške za papir. Odsek je mnenja, da je želeti, da se pridrži stari običaj, zategatelj predlaga: Častita zbornica poročaj v tem zmislu. — Predlog se sprejme.

Podpredsednik Anton Klein poroča, da je c. kr. trgovsko ministerstvo povodom specijelnega slučaja z okrožnim ukazom povabilo trgovsko in obrtniško zbornico, da predloži motivirano mnenje o vprašanju, če in v koliki meri je tiskarnam kot takim poleg nedvojbeno jim pristoječe pravice, od njih izvršena tiskarska dela broširati, priznati nadaljna pravica, da ta tiskarska dela same trdo vežejo in da imajo v ta namen knjigovezniške pomočnike. Če bi se to vprašanje zanikalo, naj se zbornica izreče tudi o tem, če je osobito pri šolskih knjigah, koledarjih, atlantih itd. se nahajajoče kartonirane. največkrat z nadtiskom oskrbljene in podobne zavitke imeti za trdo vezavo, katerih izdelava je pridržana knjigovezom. Po odsekovem mnenju ni dvoma, da imajo tiskarne v smislu § 37. zakona z dne 15. marcija 1883., drž. zak. št. 39 pravico, združiti vsa za to potrebna dela in imeti v službi potrebnih knjigovezniških pomočnikov. Knjiga je pa po odsekovem mnenju popolnoma dovršena in za prodajo sposobna, če je broširana, zategadelj je odsek tudi mnenja, da pristaje pravica, knjigo trdo vezati, le knjigovezu, in da je pritrditi tudi zgornjemu eventualnemu vprašanju. Na Kranjskem imajo, kolikor se je dalo poizvedeti, le tri tiskarne tudi knjigoveznice, za katere ste dve posebno obdačene. Odsek predlaga zategadelj: Zbornica izreči svoje mnenje v smislu tega poročila. — Predlog se sprejme.

Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča, da so tvrdke Schwarz, Zublin & dr. bombažna predilnica in tkalnica v Litiji, Charles Moline, tovarna za lesni klejni papir v Tržiču, Goeppinger & dr. tovarna za patentovane jeklene verige v Beli Peči in tržaška izvozna pivarna in sladna tovarna R. Liebman v Senožečah uložile pri zbornici jednako se glaseče na vis. c. kr. ministersko predsedništvo naslovljene uloge, v katerih prosijo: „Visoka vlada naj že izgotovljeno novelo k zakonu z dne 28. decembra 1887., drž. zak. št. 1 iz l. 1888., z njeno sedanjo vsebino na podlagi uspehov v novembru 1895. izvršene ekspertize, obstoječe iz pomnoženega zavarovalnega sveta, ne predloži vis. drž. zboru, event. umakne, ampak naj skliče novo ekspertizo, sestavljeno iz delodajalcev in delojemalcev v jednakih delih. Še le na podlagi uspehov take ekspertize, ki bi imela k svojim posvetovanjem poklicati samostojne zavarovalno-tehniške strokovnjake, blagovoli vis. vlada prihodnjemu državnemu zboru predložiti novo zakonsko predlogo, v vsakem oziru primerno njenim namenom“. Kolikor je posneti sedaj znanim naznanilom, bi se obstoječi zakon le v podrejenih, ne pa načelnih vprašanjih premenil, in bi te premembe še bolj kakor doslej obtežile industrijalce. Tako se med drugim pojem nezgode pri delovršbi, pravice ponesrečencev in zapuščencev, preračun rent, oziroma letnega delavskega zaslužka, naznanila o nezgodah, določitev in izplačevanja odškodnin, razsodišče, razdelitev nevarnostnih razredov, zavarovalni zneski sploh, predpisi o zavarovanju glede nezgod, upeljava plačilnih imenikov, zavod zavarovalnega pridodanega sveta, prenovi, spopolni in premeni, kar skozi in skozi zahteva tako višjih materijelnih potrebščin, kakor višjega, osebnofizičnega dela industrijelcev in uslužbljencev. Vsled teh premen bi se tudi odpravil desetprocentni delavski prispevek, določile zamudne obresti pri plačevanju prispevkov, upeljale doklade za slučaj, če bi se ne ravnalo po predpisih zavarovanja proti nezgodam. Dalje se v zgornji peticiji obširno utemeljuje zgoraj navedena prošnja, ki teži za popolno in načelno premembo tako zadevnega zakona kakor vsled njega nastalih nezgodnih zavarovalnih zavodov. Druga prošnja zadeva sklep, katerega je v 48. predsedstveni seji z dne 18. junija 1896. storila delavska zavarovalnica proti nezgodam na Nižjem Avsrijskem: *a)* C kr. pravosodno ministrstvo je prositi, da ukaže c. kr. državnim pravdništvom, da natanko pregledujejo vse zavarovalnične kazenske ovadbe radi zavlačevanje prispevkov in da postopajo proti tako ovadenim podjetnikom z vso zakonsko strogostjo; dalje naj se kazenskim sodiščem ukaže kar največja pospešitev učinovega zapisa pri takih nezgodah, kjer se zdi, da so nastale vsled tuje krivde; tem povodom naj bi se jim tudi dale pripravne informacije o pravdnopravom stališču zavarovalnice in o obsegu zavarovalnici pristoječe pravice do odškodbe v onih slučajih, se potegne za regresne pravice, ki ji gredo po §§ 45 in 47 zavorovalnega zakona proti nezgodam; *b)* c. kr. n. a. namestništvo je prositi, da ukaže podrejenim policijskim in politiškim oblastvom, da pri naznanilih o nezgodah, ki bi utegnile dati povoda uporabi §§ 45 ali 47 zavarovalnega zakona proti nezgodam, kakor hitro mogoče uradujejo in kadar le mogoče, ogledajo kraj nezgode, zaslišijo priče in pregledajo nezgodo povzročivši stroje in orodja ter da dotični akt nemudoma izroče kazenskemu sodišču. Kakor naznanjajo uradna naznanila c. kr. ministerstva za notranje reči (Amtliche Nachrichten des k. k. Ministeriums des Inneren) z dne 1. avgusta 1896 je izjavila c. kr. generalna prokuratura, da se strinja z načrtom dunajske zavarovalnice. Prosilci pravijo v svoji ulogi, da bi se predstojništvo dunajske zavarovalnice ne bilo nikdar upalo kaj tacega prositi pravosodno ministerstvo, če bi se ne bilo avstrijsko javno življenje pokazalo skrajno dovzetno za očitanja proti domači obrtniji. Pač ni jednega očitanja proti domači obrtniji, ki ne bi našlo pri gotovih strankah in osebah prijetne in vzpobudne pozornosti, pri drugih brezčutne mlačnosti in zopet drugih nemarne popustljivosti. Prosilci potem razlagajo, da nimajo nobene besede proti temu, da se posamezni dolozni slučaji najstrožje kaznujejo, brzozirno zasledujejo, protestujejo pa odločno proti temu, da bi bili taki posamezni slučaji

temelj pavšalnemu sumničenju in poniževanju avstrijskih industrijaljcev, in prosijo: „Visoka vlada blagovoli ta slednji načrt, čim se jim predloži v razsojo, odbiti z ono odločnostjo, ktero zaslužuje toli monstrozno, povsem neopravičeno za avstrijsko industrijo razžaljivo početje.“ Zbornica blagovoli zgornje 4 peticije vis. c. kr. ministerskemu predložiti in je prositi, da jih visokoisto blagovoli uvaževati in uslišati. — Predlog se sprejme.

XIII. Zbornični svetnik Ivan Baumgartner poroča v dopisu linške trgovske in obrtniške zbornice, ki je povodom posvetovanja o načrtu zakonske novele k delavskemu zavarovanju proti nezgodam jednoglasno sprejela sledeči predlog: Zbornica skleni, da je v ta namen takoj po predložitvi one zakonske novele državnemu zboru, zbornicam posestrinam predlagati, da naj se skliče zborovanje trgovskih zbornic. Utemeljil se je ta predlog na jednak način, kakor pod točko XII omenjeni. Ker se odsek strinja z mnenjem linške zbornice posestrine in se mu predlog zdi popolnoma času primeren, predlaga poročevalec: Zbornica blagovoli naznaniti trgovski in obrtniški zbornici v Lincu, da odobrava sklicanje zborovanja trgovskih zbornic v napominani namen in da sega udeleži. — Predlog se sprejme.

XIV. Zbornični svetnik Lenček poroča, je c. kr. trgovinsko ministerstvu sporočilo podpisani zbornici, da k onim v kupčiji zelo ukoreninjenim zlorabam, v katerih odpravo potrebujejo mnogoštevilne že obstoječe postavne določbe proti nepoštenemu tekmovanju dopolnitve spadajo napačna oznamenila izvira v prometu z blagom. Ne samo gospodarske morale zahteva je, da se po vzgledu večine kulturnih držav ravno tako pod kaznijo prepove napačna navedba, od kot izvira kako blago, kako napačno zaznamenovanje njegovo s kako tvrtko ali zavarovalno znamko, ampak tudi ozir na važne gospodarske interese domačega, obrtnega in kmetiškega pridelovanja zahteva, da se zakonodajstvo loti tega polja. Obrtnim izdelovalcem kakor tudi pridelovalcem surovih pridelkov v gotovih zemljepisnih okoliših postaja vedni bolj eksistenčno vprašanje izključna pravica za znamenovanje njihnih obrtnijških izdelkov ali surovin z imenom resničnega izvirnega kraja, spojena s prepovedjo stoječo pod kazensko sankcijo, da drugi porabijo ta krajevna zaznamovanja v prometu z blagom. Ne samo, da često z velikim trudom in mnogimi troški pridobljen dober glas kakega produkcijskega kraja izkoriščajo konkurentje, ki se ga neopravičeno poslužujejo za svoje blago, če je blago, ki se napačno izdaja kot iz gotovega krajevnega okoliša izvirajoče v resnici manjše vrednosti prizadene se dobremu imenu poslednjega popolnoma nezaslužena, po okoliščinah zelo občutljiva, da nenadomestna škoda. Kakšnega pomena je zaznamenovanje izvira in njegovo varstvo osobito za mnogoštevilne surovine, n. pr. za zdravilne vode in druge virne pridelke, za gojene rastline, kakor hmelj ali tobak, za sadje, vino i. t. d. je obče znano. Pa tudi obstoj in napredek čislane narodne obrtnije zavisi v mnogem oziru od uspešnih naredb proti napačnim oznamenilom izvira: Dokler bodo domači izdelovalci, osobito v takih strokah, ki so dosegle razmerno visoko stopinjo razvitka, podpirani po običajih posrednje kupčije, oznanjali izdelke kot francoske, angleške, amerikanske služi vsak napredek teh domačih obrtov le imenu inozemskih izdelkov. Tu-in inozemskemu občinstvu pa se onemogoči izpoznanje, da vzdrže domači izdelki primero z inozemskim, in da nima prav, če daje prednost temu resnično ali dozdevno inozemskemu izdelku in če plača zanj višje cene. Še le ko se prikaže prepoved napačnega inozemskega izvirnega oznamenila na domačih izdelkih, bodo vpoštevne obrtnije v stanu, kakor tudi prisiljene, da pridobe svojemu blagu pod pravim oznamenilom njihovega izvira avstrijski trg. Konečno pa zahteva tudi pozitivna vsebina med Avstro Ogersko in Nemško državo dne 6. decembra 1891. (drž. zak. št. 23 iz 1892.) sklenjene pogodba, da se izda zakon proti prevari glede oznamenila o izviru. Po členu VIII. imenovane državne pogodbe sta se zavezali obe državi, da ukreneta naredbo proti prodajanju in ponujanju takega blaga, ki je v svrho prevara v trgovini in prometu zaznamenovano z državnim grbom drugega dela ali imenom ali grbom gotovih v pokrajinah drugega dela ležečih krajev ali okrajev v svrho oznamenila izvira. Ker je nemška država to zavezo v § 16 njenega zakona glede oznamenila blaga z dne 12. maja 1894. že izpolnila, preostaje naši državi, da tudi ona izpolni napominano zavezo. V njeno izpolnitev in z ozirom na prejšna občna izvajanja izdelani zakonski načrt glede izvirnih oznamenil v prometu blaga je trgovsko ministerstvo poslalo zbornici in je povabilo, da ga strokovno oceni. Pri tem pa naj ima zbornica pred vsem pred očmi kot cilj, da se morajo brez škode za resničnost zemljepisnega oznamenila v prometu blaga, katero postavlja ta načrt kot načelo, postavni interesi tuzemskega prometa in osobito tudi izvoza kar se le da varovati in na nje ozirati. (Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Gorkota hlevov.

Za živinorejca je vsekako važno vedeti, kako gorkoto potrebuje živina v hlevu, da potem po možnosti za to skrbi. Če ni v hlevu prava gorkota, se živina slabše redi in tudi rada boleha. Izmej vseh domačih živalij potrebuje največ gorkote konj. Konji boljših plemen preneso tudi več gorkote, nego navadni konji. Za konjske hleve so najboljši hlevi, v katerih je 12° gorkote. Vendar sme v tacih hlevih biti od 10 do 12° gorkote. Če je v hlevu večja gorkota, se konji preveč pote, in se tudi rajše prehlade ter njih moči pojemajo.

Govedi ni potreba toliko gorkote kakor konjem. Najbolje je, če je v govejih hlevih po 10° gorkote, a se vendar mora menjati od 8° do 14°. Pri 10° se govedo najbolje redi. Če je pa v hlevu nad 15° gorkote se govedi močno pote, hujšajo in tudi bolehajo. Pri premajhni gorkoti tudi hujšajo.

Nobena domača žival ne potrebuje manj gorkote, kakor ovca. Najbolje je, če je v ovčjem hlevu 8°. Če je čez 10° gorkote se ovce slabo rede. Posebno je pa treba mrzlega hleva za angleške mesne ovce. Te ovce zgubljajo malo gorkote, ker imajo pod kožo mnogo tolšče in poleg tega so jako kosmate. Dobro je torej, da večkrat pustimo tudi po zimi hlev odprt, ako imamo te angleške ovce. Dobro je, če je pred hlevom kak ograjen prostor, da se po zimi včasih spuste.

Prašič potrebuje kacih 10° gorkote. Pri tej gorkoti se najbolje debele. Gorkota svinjakov sme biti nekoliko manjša nego je gorkota govejega hleva, in nekoliko večja, nego v ovčjem hlevu.

Sicer se pa ne da določiti, kakšna gorkota je najboljša, kar je tudi odvisno od plemena živine. Plemena iz severnih dežel ali pa iz krajev, kjer živine nimajo v hlevih, so manje občutljiva za mraz nego iz drugih krajev. Seveda, ki hodijo na pašo so bolje utrjena za premembo gorkote, kakor druga.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E Šreknik.)

(Dalje.)

Šeštnajsto poglavje.

Veliko odkritje.

Veter je bil zopet ugoden Kolumbovim nameram in ladija je nadaljevala svojo pot na zapad. Morje je bilo popolnoma mirno. Ladija je plula poleg ladije in jedenkrat je „Santa Maria“ se bila tako približala „Pinti“, da se je Kolumb mogel svobodno razgovarjati z Martinom in Alonzom Pinsonom.

— Kakor kaže ta zemljevid, katerega ste mi poslali pred tremi dnevi, gospod admiral, otok Cipango ne more biti več daleč! — zaklical je poslednji.

Oči vseh mornarjev so se z radovednostjo uprle v poslednjega, pričakujoč odgovora.

— To je lahko mogoče, — odgovoril je previdno admiral, — če le močen tok ni nas že odnesel mimo njega in mimo drugih otokov, ki so okrog njega; znamenja, da je zemlja blizu, bila so nedvomljiva.

— Jaz ravno tako mislim, — odgovoril je Pinson s prepričanjem. — Vsekako mora biti tako, če je verjeti zemljevidom in računom naših pilotov.

— Zemljevid, kateri sem vam poslal, je vzgledno delo Florentina Pavla Toskanellija in v njega točnost ni nobene dvombe, a če so računi naših pilotov zanesljivi, — to je pa druga stvar. Ne smete prezreti, da se močno razlikuje mej seboj! Vsekako mi pošljite zemljevid, da vam vsaj približno označim na njem, kje smo sedaj.

Alonz Pinson je skrbno zganil zemljevid, privezal ga na vrv in vrgel na krov admiralske ladije. Kolumb ga je vzel in odšel v svojo kajuto. Ostali so prišli na krov in nepotrpežljivo čakali izid računanja. Tako je minolo kacih 40 minut, kateri čas je bila „Pinta“ zopet pustila „Santo Mario“ za seboj. Nakrat se je razlegel strel topa, in zaslišali močni glasovi. „Pinta“ je to trenotje jela počasneje voziti in počakavala admiralsko ladijo.

— Kaj je tacega? — vprašal je Kolumb, ko je prišel iz kajute.

„Pinta“ je bila zopet vštric „Sante Marie“ in Kolumb je videl Alonza Pinsona, kako je mahal s klobukom in glasno klical:

— Zemlja, zemlja! gospod admiral in jaz naznanjam svojo pravico do nagrade!

— Zemlja? — Kje pa, kje? — kričali so vsi.

— Na jugozapadu, bil je odgovor.

Mornarji so kakor veverice plezali po vrveh na jarbole, da se prepričajo, če je res.

— Da, zemlja, zemlja . . . Se že vidi!

Kolumb je veselo vznemirjen začel gledati na jugozapadno stran. Zdelo se mu je, da vidi v daljavi kacih 25 milj obrise nekakega obrežja. To trenotje so se s Pinte razlegli glasovi himne Gloria in excelsi Deo (Slava Bogu na višavah). Ti veličastni glasovi himne razlegli so se prvič ondu, kjer so dosedaj samo šumeli valovi, in naudušili so vse. Kolumb in vsi mornarji „Sante Marie“ so pokleknili in se pridružili pojočim . . .

Prepričan o bližini zemlje je Kolumb ukazal zavzeti drugačno smer in ladijo obrniti proti jugo zapadu.

Nastala je noč in zvezde so zasvetile s svojim bleskom. Obetana zemlja je izginila v temoti; nikdo izmej potnikov ni spal, vsi so čakali solnčnega izhoda. Minute so se jim zdele dolge, kakor dnovi. Naposled je dnevno svetilo izlezlo počasi iz morja, in vsi so obrnili oči na jugozapad, nadejajoč se, da ugledajo obrise obrežja. Vendar so zastonj potniki napenjali svoje oči; nikjer ni bilo druzega razen morja in neba.

— Kje je zemlja? — zaklicali so nekateri.

— Tukaj, tukaj! . . .

— Ne, tukaj!

Da, ničesa se ne vidi!

— Pravično nebo, bilo je le slepenje!

— Nikoli ne zagledamo suhe zemlje! . . .

Občnega naudušenja že tako ni bilo in mornarji so od upanja prešli k obupavanju. Sam Kolumb je potrt, a hitro se je premagal.

— Pokorimo se po volji Najvišjega, — rekel je odločno. Gospod je očividno hotel samo poskusiti našo vero. Očividno je to, kar smo imeli za zemljo, bil samo oblak, ki je po noči izginil. Sedaj se zopet moramo obrniti k zapadu.

Mornarji so se neradi pokorili temu povelju. Mornarji so bili vedno bolje potrti. Nepotrpežljivost se je polastila vseh. Vedno pogostejša so bila znamenja, da je zemlja blizu. Tropi ptičev so prihajali in se usedali na jaderske drogove, da so se opočili, in različne rastline so jim plavale nasproti potnikom. V tem se pa davno pričakovana zemlja ni prikazala. S trepetom in bojaznijo je dne 1. oktobra naznanil pilot Kolumbiju, da je brodovje že prešlo od otoka Ferra 568 milj daleč, dočim je po Kolumbovem izračunanju 700 milj.

Mornarji so se vedno nepotrpežljivejo ozirali

okrog v nadi, da kmalu ugledajo zemljo. Kdor bode prvi zaklical: „Zemlja!“ dobi bogato darilo in letno pokojnino 20.000 maravedisov (okoli 25 cekinov, v svojem prizadevanju dobiti nagrado, so pogosto varali sebe in vse moštvo in to je pripravilo Kolumba, da je naznanil, da slednji, ki naznani, da se vidi zemlja, zgubi pravico do nagrade, ako v treh dneh ne pridejo potem do suhe zemlje, ko bi jo tudi pozneje našli. Potem so bili ljudje previdneji, če tudi so se vedno še ozirali proti obzoru.

Nekega večera je „Pinta“, ki je navadno šla pred brodovjem, se ustavila in se prebližala admiralski ladiji. Kolumb je to zapazil in šel je na krov, da se pogovori s poveljnikom približavše se ladije.

— Gospod admiral! — zaklical je Alonz Pinson, in se priklonil Kolumbu, — ne morem pretrpeti, da ne bi vam povedal, da bi mi imeli več upanja dobiti suho zemljo, ako bi se nagnili dalje proti jugu.

— Jako me je užalostilo, da to slišim od vas, — odgovoril je strogo Kolumb. — Vidim, da začnete zgubljati zaupanje v naše podjetje. Kak vzgled dajete moštvu?...

— Oprostite, gospod admiral, — odgovoril je z nezadovoljstvom Pinson, — jaz popolnoma razumem vašo veliko idejo, a ne morem spoznati, da bi bila kaka škoda, ako se obrnemo bolje proti jugu.

— Vaše želje ne morem izpolniti, — odgovoril je Kolumb, — nasprotuje prepričanju mojemu. Zemlja je gotovo blizu, in baš za to moram strogo gledati, da točno izvršim svoj načrt. Držite se prejšnje smeri! Poleg tega pa vas prosim, da se po noči s „Pino“ vred držite bližje „Sante Marie“.

— Čemu ta previdnost?! — zaklical je Pinson, ki je čutil, da ta ukaz pomenja admiralovo nezaupanje do njega.

— Previdnost je popolnoma opravičena, — odgovoril je Kolumb z navidezno mirnostjo, — kajti tema more ločiti nas in kako se potem najdemo na prostranem morju?

Neizrečeno nejevoljen s tem pogovorom je Pinson bil vendar prisiljen pokoriti se.

— Jako sitno je, — rekel je Kolumb proti Dijegu, — da Pinson kaže tako slabost. Njegove besede so me spravile v veliko skrb.

— Meni se tudi zdi, da morate biti previdni, — opomnil je Dijego Arana. — Vaše povelje mu je očividno bilo silno zoperno.

— Mislim, — odgovoril je Kolumb odhajajoč v svojo kajuto.

V jutro dne 7. oktobra se je zdelo mnogim mornarjem na „Santi Marii“, da vidijo obrežje na zapadu, pa se je slednji bal to povedati, pomneč si ukaz admiralov glede nagrade. Pa tudi na „Nini“ so morali nekaj videti, kajti ona je razvila svoja jadra in šla naprej. Kmalu se je na jarboli pokazala zastava in počil je top, kar je po admiralovem ukazu imelo biti znamenje, da so našli zemljo. Do večera so se pa zopet razbile vse nade mornarjev, kajti za breg imeli so oblak čudne oblike.

Mornarji so očividno za vsako tako prevaro pripisovali krivdo Kolumbu. To se je jasno videlo v neprijaznih pogledih, katere so obračali na Kolumba, ki so bili vedno sovražneji. Očividno je bilo, da je nezadovoljnost že jako narasla, in vsako trenotje se je bilo bati upora. K sreči je imel Kolumb mej mornarji tako udanega človeka kakor je bil Peter.

Nekoč je stoječ pri krmilu in delajoč se, kakor bi mislil le na svoje delo, vrli mornar pošepetal Kolumbu:

— Gospod Krištof, povedati moram nekaj. „Glejte, da nikdo ne bode slišal našega pogovora“.

Jedva se premagajoč, je Kolumb storil semtrtja nekaj korakov, dal nekaj povelj, da za nekaj časa odpravi blizu se nahajajoče mornarje, in ustavil se pri Petru obračujoč mu hrbet in gledajoč na morje.

— No? — vprašal je.

— Gospod Kolumb, — začel je Peter, dalje vrteč krmilo, — mišljenje ljudij je jako sovražno. Proti vam se kuje zarota, da vržejo vas v morje, kadar bodete delali svoja zvezdoznanska opazovanja. Od kar so ljudje slišali vaš pogovor s Pinsonom, se je v njih glavah ukoreninila misel, da moramo voziti proti jugu... Gospod, zaradi vseh svetnikov, odjenjajte jim! Pomislite vam preti grozna nesreča!...

Prepričevalni glas Petrov ni ostal brez upliva na Kolumba, ki je bil prepričan o globoki udanosti Petrovi. Admiral je sam čutil nevarnost svojega položaja, ki je bila z vsakim dnem večja, in prisiljen je bil premišljevati, ne glede na svojo odločnost.

Tiho je šel s krmila na svoj mostič, in zamislil se je, opirajoč se na držaje.

— Udati se moram, — mrmral je, — drugače nastane upor in prisilijo me vrniti ono trenotje, ko bodem že prav blizu uresničenju smotra svojega življenja...

In Kolumb je odločno vzel govorilno trobilo.

— Na krmilo! — je jasno in odločno dal povelje

— Takoj! — bil je odgovor.

— Krmilo na levo!

— Takoj.

— Prikrepite škote!

— Takoj, gospod admiral.

Sedaj se je „Santa Maria“ obrnila z nosom proti jugu. Potrti mornarji so točno izpolnili admiralov ukaz, ter so z radovednostjo čakali poslednjega povelja njegovega. To ni izostalo.

— Na levo krmilo! Smer na jugozapad! Prikrepite škote! Raztegnite kliverje!

„Santa Maria“ je šla sedaj v novi smeri. Obrnena je bila proti jugozapadu. Vsled tega so na jarbolah admiralske ladije se razobesile zastave, s kate-

rimi se dajo znamenja. „Pinta“ in „Nina“ sta isto storili kakor „Santa Maria“.

Mornarji so bili jako zadovoljni z novo smerjo, in Peter Laroka samega veselja ni čutil nog pod seboj, ker njegove prepričevalne besede niso bile zastonj in je odstranil veliko nevarnost, ki je pretila admiralu.

Vendar veselje mornarjev ni trajalo dolgo. Ko so prešli v novi smeri nekaj desetoric milj in niso zadeli na suho zemljo, se je ljudi polastila prejšnja nezadovoljnost z novo silo. Naposled je prišla nevihta.

Bilo je dne 10. oktobra 1492. leta. Na „Santi Marii“ je zjutraj vladala žalostna tišina. Semtrtja so se zbirali mornarji v skupine, tiho se pogovarjali mej seboj, a če se je približal kdo iz ladijninega poveljništva, so se pa razkropili, jako značilno se pogledujoč. Tako je minola ura za uro. Mir se ni motil, a obrazi mornarjev bili so videti vedno srditejši in odločnejši. Ko se je jedva mračiti začelo in je Kolumb odšel v svojo kajuto, je zbral Anton Morbales svoje tovariše na baku.

— No, fantje, — rekel je, — sedaj moramo delovati, ako nočemo poginiti! Prišel je čas obračuna z našim poveljnikom, a če se nam ne pokori in se vrne nazaj na Španjsko...

— Tega gotovo nikdar ne stori! — rekel je neki mornar.

— Tedaj zleti v morje! — rekel je Anton.

Sprva so ljudje s strahom se umaknili od svojega vodje; navajenost k disciplini in pa strah, da se bode hudodelstvo nad njimi maščevalo, je celo najbolje obupane sililo k pomišljevanju.

— Kakšne babe ste! — zaklical je Anton porogljivo. — Pravi Kastilci bi vedeli, kaj je jim storiti. Nadaljevati to neumno vožnjo, pravi se iti naravnost v pogubo. Če se bode Genučan ustavljal, gre naj prvi na dno. Nikomur se ne bode zdelo sumljiv naš povrat v Andaluzijo, le rečem, da je naš admiral pal v morje, opazujoč zvezde. To ni nič nemogočega. Če se najde mej nami izdajalec, bodemo že vedeli, kaj je ž njim storiti! Pomislite si, da je admiral tujec; on nima niti prijateljev niti vpliva pri dvoru; njegova načela so učenjaki proglasili za prazne sanjarije. Jaz to dobro vem. Mnogi bodo še veseli, ko njega ne bode. Popustite strah in pojdite za menoj, dokler je še čas! — končal je malopridnež.

Mornarji so se pa vendar še obotavljali.

— Kaj se bojite? Kaj vas straši? — nadaljeval je Anton. — Saj tako tudi poginemo, ako pojde tako dalje. Mari rajši poginete z Genučanom.

— Ne, ne! — je besno kričalo kacih deset glasov. — Če se ne povrne, bodemo že obračunali ž njim!...

— Naprej! — kričali so vsi in dvignila se je vsa tolpa pod Antonovim poveljstvom.

Pa predno so prišli do Kolumbove kajute, je Peter, ki je slišal vse, pribežal k admiralu, hropeč od straha in groze.

— Gospod, — zašepetal je tiho — sedaj zahtevajo, da se povrnete na Španjsko ali pa vas umore! Neumnežì so se spuntali... Semkaj gredo... Slišite?

— Naj gredo, — rekel je Kolumb, in njegov obraz je ostal popolnoma miren.

— Pomislite, gospod, da je popolen punt.

— V božji oblasti sem, Peter, in gorje mu, kdor se me dotakne!...

To trenotje so se na krovu razlegli glasni kriki puntarjev.

— Ven pridite, Krištof, ven pridite gospod admiral, — kričali so vse vprek.

Zastonj je Dijego si prizadeval, da bi pregovoril puntarje.

— Mi ne potrebujemo vaših naukov, — je surovo odgovoril Anton. — Mi hočemo nazaj na Španjsko!

— Nazaj!... Na Španjsko!... V Palos razlegli so se kriki njegovih tovarišev.

— Mi ne pojdemo dalje niti na jug, niti na zapad!...

— Pa takoj, dokler je še čas...

To trenotje so se odprla vrata admiralske kajute in visoka postava Kolumbova se je pokazala na mostiču.

Puntarji so se ustavili in jeden trenotek umolknili. Admiral ni spregovoril besede; ne jedna mišica njegovega obraza se ni ganila, njegov pogled je bil tak, kakor bi hotel puntarje z očmi prodreti. Ta neuklonljiva odločnost je silno vplivala na tolpo, ki je bila vajena pokoriti se.

— Kaj hočete? — razleglo se je nakrat iz Kolumbovih ust z ukazujočim glasom.

Odgovori so bili le mračni in bojazljivi pogledi.

Naposled je Anton pretrgal molčanje. — No, kaj ste se ustrašili gospoda admirala? — odgovoril je porogljivo obrnivši se k svojim tovarišem. — On bode milostljivo poslušal nas in izpolnil prošnje naše.

— Govori za nas ti, Anton! — zaslišali so se glasovi.

— Dobro! Ste li slišali, gospod admiral? — je predrzno rekel malopridnež. — Tako vam objavljam v imenu vseh svojih tovarišev, da vas nočemo več spremljati dalje pri tej neumni vožnji, in zahtevamo, da se takoj vrnemo na Španjsko! Sedaj je še čas! Ni li res, fantje!

— Domu, domu! — zaklicali so vsi.

— Tiho! — zaklical je ukazajoče Kolumb.

Vsi so nakrat umolknili.

— Torej vi hočete domov? — zaklical je admiral z rezkim glasom. Kaj pa, če jaz silim, da se vozimo dalje, opirajoč se na pooblastila, katera sem dobil?

— Tedaj bodete pa sami krivi osode, katera vas zadene! — odgovoril je Anton.

— Molči, malopridnež, — zaklical je Kolumb z močnim glasom, — vi, možje pa poslušajte mojo odločno besedo! Naj bode, kar hoče, mi pojdemo zmirom naprej, dokler ne pridemo do suhe zemlje. Vsako nasprotje bodem znal premagati z dano mi oblastjo. Poleg tega je pa prepozno vrniti se v Španijo.

(Dalje sledi.)

Novice.

† Ivan Navratil.

Zopet je pobrala smrt jednega onih redkih mož, ki so sodelovali že skoro iz začetka pri našem listu. Pokojni Ivan Navratil je že 1845. l. jel pisati za „Novice“ in zanje pisal več desetletij raznovrstne spise. Porodil se je Navratil dne 5. marca 1821. l. v Metliki na Dolenjskem. Ljudsko šolo je izvršil v svojem rojstvenem mestu, prvih šest gimnazijskih razredov v Novem mestu, sedmo in osmo šolo, tedaj tako zvano „filozofijo“ pa v Ljubljani. Po dovršenih gimnazijskih študijah je vstopil v ljubljansko bogoslovnico. Ker pa ni čutil v sebi poklica za duhovski stan, je kmalu ostavil bogoslovnico in si poiskal službo. Leta 1846 je vstopil v službo pri okrajnem dohodnem uradu, leto pozneje je pa prišel k dež. sodišču, od koder je 1851. l. prišel k najvišjemu sodišču na Dunaj, kjer je bil zadnja leta predstojnik pomožnih uradov. Burno leto 1848 tudi na Navratila ni ostalo brez vpliva. Tedaj je bil tajnik „Slovenskemu društvu“ in pridno je pisal za „Slovenijo“, ki je bila tedaj začela izhajati. Tudi je to leto bil začel izdajati svoj list „Vedež“, ki je izhajal tri leta. List je bil pisan v lepi slovenščini in lepo uredovan. Večina sestavkov je pisal Navratil sam, kar je čisto naravno, ker tedaj ni bilo obilo slovenskih pisateljev. Navratil je bil naudušen Slovan in si je trudil zanimanje za druge Slovane razširiti mej Slovani. Zato je priobčeval v svojem listu životopise slavnih Slovanov in to tudi pozneje nadaljeval v našem listu. Navratil je s svojim peresom podpiral tudi druge slovenske liste. Pisal je jezikovne in druge poučne in zabavne sestavke. Tako je sodeloval pri „Slovenski Bučeli“, „Glasniku“, „Učiteljskem tovarišu“, „Ljubljanskem Zvonu“, „Kresu“, in „Dom in Svetu“. Pisal je za „Družbo sv. Mohorja“ in „Matico Slovensko“. Zadnja leta je v Letopisu „Matice Slovenske“ obširno opisaval narodne običaje in vraže pri Slovanih. Navratil je bil jeden najboljših poznavatelev slovenskega jezika. Spisal je v nemščini slovensko slovnico za sodne uradnike, ki obsega razun obrazcev uradnih spisov še kratek slovarček sodniških izrazov. Janežiča je podpiral pri sestavi slovarja in slovenske slovnice, Miklošiča pri sestavljanju staroslovenskega slovarja, Cigaleta pri sestavi slovenske juridično-politične terminologije. Spisal je tudi učeno razpravo o slovenskem glagolu. Deloval je tudi za šolsko slovstvo. Pomagal je Bleiweisu sestavljati slovenska berila za nižjo gimnazijo, berila za višjo gimnazijo je pa sestavil sam in je le Miklošič zanje dal svoje ime. Priobčil je še mnogo drugih spisov. Mej drugim nam je tudi opisal življenje slovenskega čebelarja Janše. Na Dunaju je bil zadnja leta načelnik slovenskega kluba. Okrog njega so se zbirali tamošnji Slovenci in on jih je nauduševal za slovensko stvar. Da se je mej dunajskimi Slovenci ohranila še tako živa narodna zavest, je nemala zasluga Navratilova. Bolehal je Navratil že dalje časa, a zdravje se mu je vendar zadnji čas nekoliko zboljšalo. Žal, da se je bolezen nakrat povrnila in minolo soboto je pobrala smrt moža, ki se je pridobil toliko zaslug za pr. budo Slovencev. Časten mu spomin!

— **Presvitli cesar** je podaril podružni cerkvi v Vnanjih Goricah v ljubljanski okolici za napravo dveh zvonov in popravo cerkve svoto 200 gld.

— **Nemški vitežki red** hoče svoje delovanje na Kranjskem znatno razširiti. Poročali smo, da namerava v Mekinah pri Kamniku ustanoviti bolnico in v ljubljanskih križankih osnovati konvikt, kjer bi se vzgajali duhovniki tega reda. Najnoveje pa je, da se poganja ta red za ustanovitev svoje župnije v Šiški. Če nemški vitežki red res dožene to namero in ustanovi v Šiški župnijo za Spod. in Zgornjo Šiško, ustregel bo ondotnim prebivalcem močno in jim spolnil že davno gojeno željo.

— **Inkorporacija Vodmata.** Vsled inkorporacije Vodmata k ljubljanskemu mestu, razširi mestna občina I. mestno deško petrazredno ljudsko šolo v Poljskih ulicah, da tako poskrbi za šolanje vodmatskih otrok. — V namen ureditve poštnih zadev v Vodmatu, ustanovi se ondi posebna poštna filijala. — Inkorporirani del Vodmata šteje 2457 prebivalcev in sicer 1148 moškega in 1309 ženskega spola, ki stanujejo v 106 hišah. Po narodnosti je 2.298 Slovencev, 120 Nemcev, 23 Lahov in 16 Čehov.

— **Srebrn drobiž.** Stare desetice in groški pridejo s 1. januvarjem 1897 iz prometa. V privatem prometu se torej sprejemajo za plačilo le še do 31. decembra 1896. Od 1. januvarija 1897. do 31. decembra 1898. sprejema se ta denar za plačilo še pri c. kr. blagajnicah in uradih, oziroma se more tam zamenjati. Po 31. decembru 1898. država ni več obvezana sprejemati ta denar.

— **Ogenj je uničil** v noči od 1. na 2. decembra tukajšnjemu trgovcu g. E. Mahru ob Hradeckijevem mostu vso prodajalnico z blagom vred. Ko so zjutraj odprli prodajalnico, butil je plamen na prosto. Ogenj se je najbrže zanetil že zvečer od peči. Škode je do 15 000 gld. Pogorelec ni bil baje zavarovan. Na pogorišče došli gasilci so ogenj udušili, da se ni dalje razširil.

— **Mrtvo moško truplo** izvlekli so 22. novem. pri Mošah pod Kranjem iz Save. Truplo je bilo že zasuto v pesek in močno nagnito. Sodi se, da je ob zadnji povodnji najdenec ponesrečil. Dozdaj se ni moglo dognati, kdo je utopljenec, ki je utegnil biti od 30 do 40 let star.

— **Napad.** Dne 22. nov. zvečer je Andrej Pivk iz Škofje Loke napal z revolverjem Jurija Jenko-ta iz Virmaš, ko je ta stopil iz Škerljeve gostilne na Suhi in je nanj ustrelil. Jenko se je zgrudil na tla. Ko je hotel ustati, je Pivk drugič naj ustrelil, eden Pivkovih tovarišev pa je prizadjal Jenko-tu v pleča z n žem rano. Strela sta zadela Jenko-ta v glavo. Nepadenec je smrtno ranjen.

— **Prerezal si je vrat** dne 24. nov. 28letni čevljar Fr. Klemenčič iz Kovorja. Drugi dan je umrl. Samomor je baje izvršil, ker ga je nekdo razžalil.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 30 nov. t. l. se je pričelo pred tukajšnjem porotnim sodiščem zadnje porotno zasedanje. Prvi dan so bili tri obravnave. 47letni bajtar Florijan Jezeršek po domače Rožanc iz Zadobja v škofjeloškem okraju je bil obsojen na osem let težke ječe, ker je dne 30. avg. t. l. po nekem prepiru udaril dvakrat z rovnico Janeza Kreka tako po glavi, da se je ta nezavesten zgrudil na tla in še isti dan umrl. — 19letni tovarniški delavec Anton Žagar iz Medna pri Medvodah je dobil 15 mesecev težke ječe, ker je skušal posestniku Šusteršiču v Mednu ukrasti denar iz omare, v kateri je bilo spravljenih 1100 gld., a je bil pri tem zasačen. — 30letni tesarski pomočnik Anton Burja iz Boh. Bele zatožen hudodelstva uboja, je bil zatožbe oproščen.

— **Mrtvega na vozu našli** so dne 26. nov. posestnika Jerneja Dolenca iz Glinka, ko se je z vozom ostavil pred Galetovo gostilno v Grosupljem. Mož se je vračal domov. Na potu ga je zadela kap in je umrl, a konj navajen Galetove gostilne se je z mrtvim gospodarjem ustavil pred njo.

— **Družbe sv. Cirila in Metoda** vžigalice so izšle. Zaklopnicam narodnih barv je napis: Vžigalice „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Blago je izborno, cene pa iste, kakor drugim vžigalicam. Zaloga je samo v trgovini Iv. Perdan-a v Ljubljani. Ob enem so p n. občinstvu na razpolago svinčniki naslovljeni: Svinčnik „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Narejeni so v raznih barvah in po raznih cenah iz najboljšega materijala. Zaloga je le pri Jos. Petrič-u, trgovcu v Ljubljani, Kolodvorske ulice. Rojaki! Kupujte in zahtevajte samo takih domačih užigalic in svinčnikov. S tem ne razširjate samo slovenskega imena, ne dobivate samo dobrega blaga, ampak s tem podpirate tudi družbo sv. Cirila in Metoda. Za miklavževico, božičnico in godove sezite Slovenci po njih:

— **V mestno hranilnico v Radovljici** je v mesecu novembru 92 strank uložilo 33.756 gld. 81 kr., 25 strank uzdignilo 3295 gld. 75 kr., 25 strankam se je izplačalo posojil 21.253 gld Stanje ulog 105 502 gld. 71 kr., denarni promet 88.441 gld. 36 kr.

— **Bestiljalen umor.** Pri Toplicah na Češkem našli so ljudje minoli teden blizu železniške proge golo truplo kakih 20 let stare ženske. Ženska je bila strašno razmesarjena, jedno roko pa ji je morilec popolnoma odrezal. Dosedaj se ni posrečilo poizvedeti niti kdo je ta ženska, niti, kdo je morilec.

— **Grozna smrt.** V Budimpešti živeča vdova nadporočnika Löcscya je imela opico, katera je stekla in napadla postarano damo ter jo toliko časa grizla in trgala ž nje meso, da je ženica umrla.

— **Strašno praznoverstvo.** Voroneško sodišče je obsodilo dva kmeta na dolgoletno ječo, ker sta na samoti napadla nekega 12letnega pastirja, ga zadušila in mu iztrgala drob, da iz masti napravita „tatinske sveče“, mislič, da nihče ne vidi tatu, ako ima tako luč, kadar krade.

— **Samomor borznega špekulanta.** Dne 26. novembra se je na Dunaju v svoji sobi obesil obiskovalec dunajske borze Žiga Marmorosch. Marmorosch je le tri leta hodil na borzo. Poprej je bil sonačelnik izvozne tvrdke Bermann, Marmorosch in Grünbach 1893. leta je z znatnim premoženjem izstopil iz te trgovine Svoje premoženje je pomnožil še s tem, da je jel igrati na borzi. Sprva je imel srečo in je kmalu postal milijonar. On je pa znal tudi potratno živeti. Najel si je jako lepo stanovanje v najlepšem delu Dunaja, kupil si kočijo in konje. Po letu je stanoval v neki vili blizu Dunaja. Pri znanem lanskem polomu na borzi je prišel ob vse premoženje. Upal je pa še vedno, da si bode pomagal. Najel je ceneje stanovanje in varčneje živel. Pomagalo mu pa nič ni. Ko je videl, da se več pomagati ne more, je gori omenjenega dne poslal svojo ženo v gledališče, in v tem času se je pa obesil. Poprej je še svojim sorodnikom in prijateljem odposlal pisma, v katerih jim naznanja svojo smrt

— **Nesreča na železnici.** Na postaji Nakiševan ruske južne železnice sta vkupe trčila dva vlaka dne 25. novembra. Mnogo ljudij je ubitih in ranjenih.

— **Katastrofa v Japonu.** Grozen morski val je prouzročil nedavno ob obrežju Hondo na Japonskem velikansko škodo na imetju in zahteval ogromno število človeških žrtev. Japonska vlada popisuje nesrečo uradno tako le: Usmrtenih je 26 975 ljudij, ranjencev 5390, poslopij je uničenih 9313, na suho je bilo vrženih 300 ladij, ribičev se pogreša 10.000. Škoda na poslopjih se ceni na 6 milijonov. Čudno je to, da se je katastrofa pripetila ravno koncem necega praznika, kakoršnih imajo lahko živi Japonci več v svojem koledarju. Tistega dne koj po 8. uri se je po hudem nalivu nebo stemnilo. Praznujoči Japonci so se začeli razhajati na svoje domove. Pravijo, da se je izprva čulo močno gromenje, kateremu je sledil pok, ki je prihajal od morja, za tem je lomilo drevje in nastal veter, kakoršnega ni bilo prenesti. Koj na to bruhnil je val čez obrežje in pokril na tisoče ljudij. Nekdo pripoveduje, da je videl morje, ko se je odtakalo več sto čevljev in pustilo za sled belo peščeno obrežje, morje je potem kipelo 80 čevljev na kviško, od koder so se pršile rdečkaste pene s tako močjo, da so valovi prestopili obrežje in vse preplavili. Ko se je morje umirilo, je voda izginila in ostale so le podrtije. Učenjaki se trudijo, temeljito preiskati vzrok te izvanredne katastrofe. Admiral Belknar, merjavec Zjed. držav je premeril dotični kraj morja, globok je $5^1/_2$ milj, imenuje se Riscaroria On trdi da se je moralo ondi vdreti površje zemlje, kar je prouzročilo, da je morje najprve upadlo in se potem z jednako silo zopet kviško dvignilo To navaja za uzrok, da je imelo toliko moč spodkopati poslopja in preplaviti okolico.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 2. dec. t. l.: 60, 4, 66, 41, 59.
Na Dunaji dne 28. nov. t. l.: 30, 58, 79, 45, 65.
V Gradci dne 28. nov. t. l.: 23, 70, 85, 34, 61

Tržne cene.

V Ljubljani dne 14. nov. 1896. Pšenica gld. 8 50 kr. rž gld. 6.50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6.50 kr, ajda gld. 7.50 kr., proso gld. 6·— kr., turšica gld. 5 60 kr., leča gld. 12·— kr., grah gld. 12·— kr., fižol gld. 9·— kr., (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Dobro izučen

mežnar,

krepak, star 23 let star, želi takoj službo nastopiti. Kateri bi ga želili sprejeti, naj se obrnejo pismeno do

Alojzija Rojšeka

v Širmanskem hribu. Pošta Liiija.

Znižane cene! **Popolno jamstvo!**

Več nego 100 vsakovrstnih kmetijskih strojev ima vedno na izbiro v zalogi:

Karol Kauschegg-a
trgovina z železjem

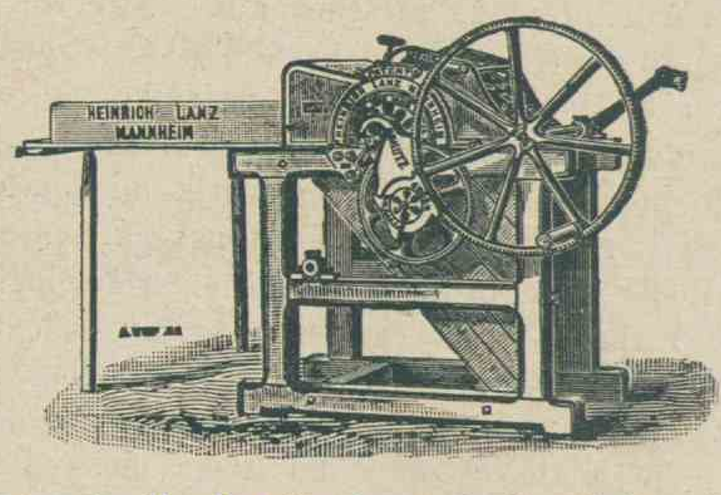

v Ljubljani
Dunajska cesta št. 10,

od svetovnoznane tvrdke **Henrika Lanza iz Mannheima,** kakor: **škoporeznice, mlatilnice, vratila (gepelne). mline za debelo moko, reporeznice, čistilnice, stiskalnice za grozdje in sadje** itd. itd., ter dá vsak stroj za 8dnevno poskušnjo. — **Slamoreznice z gepelnom od 120 gld. naprej;** slamorezni noži so in se tudi izdelujejo iz najboljšega angleškega jekla natančno po predrisanih uzorcih. Nadalje se preskrbujejo in izdelujejo tudi k strojem kateri niso iz te zaloge vsakovrstni polomljeni deli, in sicer kolikor mogoče hitro in poceni.

Plačila se dovoljujejo na obroke, brez da bi se cene zato kaj zvišale. (99—1)

Odgovorni urednik: **Avgust Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**